

JUSTITSMINISTERIET

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 8. september 2020
Kontor: Proces- og Insolvensrets-
kontoret
Sagsbeh: David Frstrup Simonsen
Sagsnr.: 2020-0030-4487
Dok.: 1605162

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1557 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. juli 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Kristian Hegaard (RV).

Nick Hækkerup

/

Jørgen Jørgensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1557 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for forløbet om nedlukningen af domstolene under coronakrisen, herunder redegøre for hvem der traf beslutningen, idet der henvises til artiklen ”Mails sår tvivl om, hvorvidt nedlukningen af domstolene var i overensstemmelse med Grundloven” af 5. juli i Information?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Domstolsstyrelsen, der har oplyst følgende:

”Domstolsstyrelsen havde i dagene op til den 11. marts 2020 nøje fulgt udviklingen i COVID-19 situationen.

Domstolsstyrelsen har ikke selv ekspertise inden for det sundhedsfaglige område og valgte derfor fra begyndelsen af COVID-19-krisen generelt at følge de henstillinger og anbefalinger, som regeringen og sundhedsmyndighederne kom med i forhold til at minimere smittespredning.

Domstolsstyrelsen anvendte endvidere Danmarks Domstoles beredskabsplan, der skal træde i kraft, når der opstår katastrofer, kriser og ulykker, og som fastlægger rammerne for håndteringen af krisen. Beredskabsplanen er godkendt af Styregruppen for Sikkerhed ved Danmarks Domstole, hvor bl.a. formanden for Dommerforeningen, formanden for Dommerfuldmægtigforeningen, præsidenten for Østre Landsret, præsidenten for Københavns Byret og Domstolsstyrelsens direktør er medlemmer. Beredskabsplanen er tillige godkendt af Domstolsstyrelsens bestyrelse, der består af en højesteretsdommer (formand), to landsdommere, en byretspræsident og en byretsdommer, en repræsentant for det øvrige juridiske personale ved domstolene, to repræsentanter for det administrative personale, en advokat og to professorer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt.

Beredskabsplanen bemyndiger Domstolsstyrelsens direktør til at aktivere en krisestab, der kan forestå krisestyringen i tilfælde af, at en krise indtræffer. Ifølge planen har krisestaben kompetence til at træffe beslutninger vedrørende Danmarks Domstoles handlinger og ressourceanvendelse som led i krisehåndteringen. Planen indeholder bl.a. et bilag med en vejledning til prioritering af sager, som skal varetages for at opretholde retssamfundet, selv om en ret skal nedlukkes som følge af en katastrofe eller krise.

Ifølge beredskabsplanen skal retterne, Procesbevillingsnævnet og Domstolsstyrelsen udarbejde egne lokalplaner samt instrukser og bilag, som er nødvendige i forhold til beredskabsplanen.

Domstolsstyrelsen besluttede allerede den 10. marts 2020 at aflyse alle de af Domstolsstyrelsen planlagte møder og kurser for domstolernes ledere og ansatte frem til den 3. april 2020 med henblik på at minimere smitterisikoen ved domstolene.

Domstolsstyrelsen opfordrede i en mail den 11. marts 2020 kl. 13.03, i lyset af den aktuelle situation, retspræsidenterne og administrationscheferne til at færdiggøre overvejelserne om udformningen og etableringen af de lokale kriseberedskaber, således at driften af domstolene kunne opretholdes i tilfælde af, at flere medarbejdere blev smittet eller skulle opholde sig hjemme i karantæne. Der blev i den forbindelse henvist til beredskabsplanens bilag om sagsprioritering og pandemi, ligesom der blev givet anbefalinger til, hvilke emner og overvejelser retterne burde forholde sig til og gøre i forbindelse med udformningen af det lokale kriseberedskab. Den endelige udformning af de lokale kriseberedskaber skulle udarbejdes af den enkelte ret.

Domstolsstyrelsen besluttede desuden på et møde den 11. marts 2020 kl. 15 at aktivere en krisestab. Da alle retter var berørte af den tiltagende smittefare i Danmark, blev det besluttet, at retspræsidenten for Østre Landsret og retspræsidenten for Københavns Byret, der som nævnt også er medlemmer af Styregruppen for Sikkerhed ved Danmarks Domstole, skulle deltage, og herudover blev krisestaben suppleret med en yderligere byretspræsident, retspræsidenten for Retten i Helsingør. Herudover deltog Domstolsstyrelsens direktion og en række chefer og medarbejdere fra styrelsen i krisestaben.

På et møde i Justitsministeriet senere den 11. marts 2020 kl. 17, hvor også rigsadvokaten, rigspolitichefen og direktøren for Kriminalforsorgen deltog, blev Domstolsstyrelsens direktør af Justitsministeriet orienteret om, at regeringen havde truffet beslutning om at lukke den offentlige sektor ned, og at alle offentligt ansatte, der ikke varetog kritiske funktioner, ville blive hjemsendt. Justitsministeriet oplyste, at statsministeren ville afholde et pressemøde samme aften og udmelde denne beslutning.

Efter mødet fastlagde Domstolsstyrelsen med afsæt i beredskabsplanens bilag om vejledning til prioritering af sager og efter dialog med retspræsidenten for Østre Landsret og retspræsidenten for Københavns Byret samt input fra repræsentanter for Sø- og Handelsretten og Tinglysningsretten rammerne for iværksættelsen af et nødberedskab ved domstolene, der omfattede et notat vedrørende kritiske sager, der skulle prioriteres.

På baggrund heraf udsendte Domstolsstyrelsens direktør efter drøftelse og nærmere aftale og bemyndigelse fra bestyrelsesformanden kl. 20.22 en mail om regeringsbeslutningen og iværksættelsen af et nødberedskab til retspræsidenterne og administrationscheferne. Mailen og notatet blev tillige sendt til medlemmerne af Domstolsstyrelsens bestyrelse. I mailen hedder det bl.a.:

”Vi er blevet orienteret af Justitsministeriet om, at statsministeren på det indkaldte pressemøde i dag kl. 20.30 vil annoncere, at alle offentligt ansatte, der ikke varetager kritiske funktioner, fra og med fredag den 13. marts 2020 til onsdag den 1. april 2020, sendes hjem. Dem, der kan arbejde hjemmefra, skal gøre det. Alle vil blive sendt hjem med fuld løn.

Dette betyder, at vi fra på fredag kommer i den situation, hvor det som udgangspunkt kun er de kritiske opgaver, som er beskrevet i beredskabsplanens bilag 21, samt tinglysnings-opgaverne, der skal løses af retterne, jf. vedhæftede notat.”

Af det til mailen vedhæftede notat fremgår:

”Opretholdelse af kritiske sagsområder ved domstolene

Baggrund

Regeringen har besluttet at lukke alle offentlige institutioner i Danmark fra den 13. marts 2020 til og med den 1. april 2020. Der skal alene opretholdes de mest kritiske funktioner. I den forbindelse skal Danmarks Domstole identificere særligt kritiske sagsområder, hvor driften skal opretholdes. Endvidere oplystes de sagsområder, hvor sager ikke kan behandles i perioden.

Kritiske sagsområder ved Danmarks Domstole

Alle sager, der er bundet af frister eller er særligt indgribende bør fortsat prioriteres i perioden. Det gælder f.eks.:

- Grundlovsforhør*
- Fristforlængelser*
- Afsigelse af kendelser om indgreb, hvis de haster*
- Arrestantsager, der pga. proportionalitetsprincippet ikke kan udsættes*
- 747 forhør, der ikke kan udsættes*
- Føgedforretninger, der ikke kan udsættes. Afhentning af børn, der er ved at blive smuglet ud af landet etc.*
- Administrative frihedsberøvelser, hvis den pågældende stadig er tilbageholdt*
- Andre sager, hvor det af hensyn til parter, vidner, tiltalte og forurettede vil være helt uproportionalt at udsætte sagens behandling, når retten skønner, at sagen kan gennemføres på forsvarlig vis*
- Tinglysnings-sager*
- Visse konkurssager af hastende karakter*

Det vil være op til en konkret vurdering i den enkelte ret, hvorvidt en sag opfylder ovenstående betingelser.

Sager som ikke prioriteres

Beslutningen om udelukkende at prioritere ovenstående sager ved domstolene vil betyde, at en række væsentlige sagsområder vil blive nedprioriteret, og at sagerne indtil videre udsættes. Det gælder følgende sagsområder:

- Straffesager, herunder også igangværende hovedforhandlinger*
- Civilesager, herunder også igangværende hovedforhandlinger*
- Fogedsager, bortset fra de mest hastende*
- Dødsboskiftesager*
- Notarialforretninger”*

Det bemærkes, at fortsat gennemførelse af fysiske retsmøder i stort omfang med deltagelse af dommere, domstolsjurister, kontoransatte, lægdommere, tolke, advokater, anklagere, parter/tiltalte, vidner, journalister, tilhørere, vagter, politi og fængselsbetjente mv. ville indebære betydelig smitterisiko og risiko for livstruende sygdom blandt domstolenes brugere og ansatte. Retterne har hver dag mange besøgende, og det er i overvejende grad mennesker, som ikke sædvanligvis færdes blandt hinanden.

Justitsministeriet bad i en mail den 11. marts 2020 kl. 23.08, der bl.a. også blev sendt til Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Kriminalforsorgen, Domstolsstyrelsen om at indsende koordinerede planer for hjemsendelse af medarbejdere og for opgavevaretagelsen i perioden fra den 13. marts til den 27. marts 2020. Domstolsstyrelsen oversendte den 17. marts 2020 et notat til Justitsministeriet, der beskrev nødberedskabet ved domstolene, som blev iværksat den 11. marts 2020. Til brug for besvarelsen havde Domstolsstyrelsen indhentet bidrag fra retterne for at få beskrevet deres konkrete tilrettelæggelse af nødberedskabet ved den enkelte ret.

Om beslutningen om at hjemsende domstolenes personale kan endvidere henvises til justitsministerens besvarelse af 25. marts 2020 af Retsudvalgets spørgsmål nr. 1087 (Alm. del). I besvarelsen gengives en indhentet udtalelse fra Domstolsstyrelsen, hvor bl.a. følgende oplyses:

”Det er fra regeringens side meldt ud, at den nuværende ekstraordinære situation, hvor offentligt ansatte, der ikke varetager kritiske funktioner er sendt hjem, er forlænget foreløbigt til og med den 13. april 2020. Det er således disse forudsætninger, Dan-

marks Domstole forholder sig til og arbejder ud fra indtil videre.

Danmarks Domstole igangsatte onsdag den 11. marts 2020 et nødberedskab for at håndtere kritiske sagsområder, samtidig med at man fulgte regeringens udmelding om nedlukning af den offentlige sektor og sundhedsmyndighedernes forholdsregler.”

Det ovenfor citerede notat vedrørende kritiske sager blev løbende ajourført og udvidet af krisestaben under nødberedskabsperioden, bl.a. i lyset af ændringer i myndighedernes sundhedsmæssige anbefalinger og ændringer i de fysiske forhold ved retterne, der gjorde det muligt at behandle yderligere sager.

Om forløbet under hjemsendelsen af domstolenes personale kan det endvidere oplyses, at krisestaben holdt daglige videomøder, hvor der blev drøftet og fastlagt fælles retningslinjer og anbefalinger for retternes arbejde under nødberedskabet, herunder på baggrund af de spørgsmål, der blev rejst af retspræsidenter, dommere og det administrative personale, og hvor der blev efterspurgt vejledning om håndteringen af praktiske, administrative og juridiske spørgsmål. Domstolsstyrelsen udsendte på baggrund af drøftelserne og beslutningerne i krisestaben næsten dagligt en såkaldt FAQ til alle retspræsidenter, hvor der blev samlet op på spørgsmål og henvendelser, orienteret om relevante lovændringer, delt gode råd og erfaringer mellem retterne mv.

For at domstolene kunne løse flere opgaver hjemmefra i perioden under nedlukningen henstillede krisestaben den 25. marts 2020 retterne til i højere grad at lade medarbejdere være fysisk til stede i retten for bl.a. at journalisere og fordele sager med henblik på i større omfang at muliggøre, at de selv og andre kunne løse arbejdsopgaver hjemmefra. Formålet var således en øget sagsbehandling fra hjemmearbejdspladserne på flere sagstyper.

Det blev i forbindelse med den øgede mulighed for at arbejde hjemmefra præciseret, at det var op til den lokale ledelse i retten at beslutte, hvilke arbejdsopgaver der kunne begrunde en fysisk tilstedeværelse i retten, samt fastlægge rammerne for den konkrete håndtering heraf.

Krisestaben nedsatte i perioden også en arbejdsgruppe bestående af en landsdommer, en byretspræsident, to byretsdommere, to funktionschefer, to øvrige domstolsjurister samt repræsentanter for Domstolsstyrelsen og Danmarks Domstoles Bedste Praxis Team, der med henblik på videndeling udarbejdede en række anbefalinger og vejledninger til, hvordan medarbejderne ved

retterne på den bedst mulige måde kunne arbejde hjemmefra under nødberedskabsperioden.

Under hele COVID-19-krisen var krisestabens opgave på daglig basis at drøfte situationen og afklare problemstillinger, koordinere indsatsen og træffe beslutning om udmelding af fælles retningslinjer og anbefalinger med henblik på at minimere smittespredningen blandt ansatte og brugere og sikre en sundhedsmæssig forsvarlig sagsafvikling ved domstolene.

Domstolsstyrelsens bestyrelsesformand og direktør drøftede løbende situationen under domstolenes nødberedskab og i forbindelse med genåbningen, og Domstolsstyrelsens bestyrelse drøftede håndteringen af COVID-19-situationen på bestyrelsesmøder den 24. marts 2020, den 3. april 2020, den 16. april 2020, den 12. maj 2020 og den 22. juni 2020.

Undervejs i forløbet bad Justitsministeriet løbende Domstolsstyrelsen om at blive orienteret om status på situationen ved domstolene under nødberedskabsperioden, herunder omfanget af nødberedskabet, status på sagsafviklingen ved retterne, opgavevaretagelsen ved retterne samt personalesituationen.”